

DOI: <https://doi.org/10.69722/1694-8211-2025-63-114-120>

УДК: 378

Сагимбекова Д. С., ага окутуучу

dinara.sagimbekova@iksu.kg

ORCID: 0009-0007-9642-9280

Ордобаева С. Р., окутуучу

salima.o@iksu.kg

ORCID: 0009-0004-6205-081X

К. Тыныстанов ат. БИМУ

Каракол ш., Кыргызстан

БОЛОЧОК МУГАЛИМДЕРДИН СОЦИАЛДЫК КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮГҮН КАЛЫПТАНДЫРУУ

Бул макалада жаңы социо-маданий шарттарда келечектеги мугалимдердин компетенттүүлүгүн өнүктүрүүсү каралган. Социалдык компетенттүүлүк – бул адамдын коом менен өз ара аракеттенүү процессинде көйгөйлөрдү натыйжалуу чечүү жөндөмдүүлүгү. Маалыматтык коомдо жана глобализациянын шартында мугалимдердин социалдык компетенттүүлүгү билим берүү процессинин негизги элементтеринин бири болуп саналат. Макалада болочок мугалимдердин социалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруунун көп түрдүү аспекти, этаптары, анын ичинде социалдык өнүгүү, коомдук байланыштар каралган. Болочок мугалимдердин социалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруу билим берүү процессинде чоң мааниге ээ болгон, билим алуу сапатын жакшыртууга жана профессионалдык өсүшүнө көмөктөшүүчү маанилүү кадам болуп саналат. Макалада болочок мугалимдердин социалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруу боюнча жаңы билимдерди сунуштап, билим берүү тармагындагы өнүгүүнү жакшыртуу үчүн пайдалуу сунуштар берилген.

Түйүндүү сөздөр: өнүктүрүү, компетенттүүлүк, социалдык компетенттүүлүк, мугалим, мугалимдик компетенттүүлүк.

Сагимбекова Д. С., ст. преподаватель

dinara.sagimbekova@iksu.kg

ORCID 0009-0007-9642-9280

Ордобаева С. Р., преподаватель

salima.o@iksu.kg

ORCID: 0009-0004-6205-081X

ИГУ им. К. Тыныстанова

г. Каракол, Кыргызстан

ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

В данной статье рассматривается развитие компетентности будущих учителей в новых социокультурных условиях. Социальная компетентность – это способность человека эффективно решать проблемы как личные, так и социальные в процессе взаимодействия с обществом. В информационном обществе и в условиях глобализации социальная компетентность учителей является одним из ключевых элементов образовательного процесса. В статье рассматриваются различные аспекты и этапы формирования социальной компетентности будущих учителей, включая социальное развитие и общественные связи. Формирование социальной компетентности будущих учителей – это важный шаг в образовательном процессе, способствующий повышению качества образования и

профессиональному росту. Статья предлагает новые знания по формированию социальной компетентности будущих учителей и дает полезные рекомендации для улучшения развития в сфере образования.

Ключевые слова: формирование, компетентность, социальная компетентность, педагог, педагогическая компетентность.

Sagimbekova D. S., senior teacher

dinara.sagimbekova@iksu.kg

ORCID: 0009-0007-9642-9280

Ordobaeva S. R., teacher

salima.o@iksu.kg

ORCID: 0009-0004-6205-081X

K. Tynystanov Issyk-Kul state university

Karakol, Kyrgyzstan

FORMATION OF SOCIAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

Social competence is the ability of a person to effectively solve problems (both personal and social) in the process of interaction with society. In the information society and globalization, social competence of teachers is one of the key elements of the educational process. The article discusses various aspects of the formation of social competence of future teachers, including the stages of social development and social relations. Social competence of future teachers is of great importance in the educational process, providing an important step in the development of social competence, which is an important step in improving the quality of education and promoting professional development.

Key words: forming, competation, social competation, teacher, pedagogical competation.

Жогорку окуу жайынын билим берүү процесси биз үчүн кызыктуу, анткени студенттер – мобилдүү топ, алардын негизги ишмердүүлүгү белгилүү бир программа боюнча материалдык жана руханий өндүрүштө кесиптик жана социалдык ролдорду аткарууга даярдануу болуп саналат, аларга салыштырмалуу билим деңгээлинин жогорулугу, маданиятты активдүү керектөө, салыштырмалуу экономикалык көз карандысыздык, таанып-билүү мотивациясынын өнүгүшү, коммуникацияга болгон жогорулаган муктаждык, социалдык активдүүлүк, социалдык калыптанууга умтулуу мүнөздүү [1].

Илимий адабияттарды талдоо көрсөткөндөй, келечектеги педагогдун кесиптик даярдыгына карата социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясы кесиптик компетенттүүлүктүн бир бөлүгү катары кесиптик ишмердүүлүктү аткарууга коюлган белгилүү талаптар, ыйгарым укуктардын чөйрөсү, келечектеги адис чечүүгө тийиш болгон маселелер, суроолор, анын квалификациясынын көрсөткүчтөрү түрүндө чыгышы мүмкүн, бул педагогдун окуу процессинде, өз алдынча ишмердүүлүгүндө өнүгүп, социалдык өз ара аракеттенүү тажрыйбасын өздөштүрүү даражасын көрсөткөн жеке таандыктыгы болуп саналат [2].

Социалдык компетенттүүлүк – бул адамдын коом менен өз ара аракеттенүү процессинде көйгөйлөрдү (жеке да, социалдык да) натыйжалуу чечүү жөндөмдүүлүгү. Изилдөөчүлөр социалдык компетенттүүлүктү калыптандырууга мүмкүндүк берүүчү бир катар сапаттарды бөлүп көрсөтүшөт: толеранттуулук, коммуникабелдүүлүк, командада иштей билүү жана креативдүүлүк, ошондой эле демилгелүүлүк. Социалдык компетенттүүлүк – бул инсандын конкреттүү сапаттарынын, жөндөмдүүлүктөрүнүн, социалдык билимдеринин жана көндүмдөрүнүн, өзүн-өзү аныктоого субъективдүү даярдыгынын жыйындысы, ал адамдын коомго интеграциясын анын ар кандай

социалдык ролдорду жемиштүү аткаруусу аркылуу камсыздайт. Студенттердин калыптандырылып жаткан социалдык компетенттүүлүгү алардын курчап турган чындык жана өздөрү жөнүндөгү билимдерин кеңейтүүгө жана тереңдетүүгө көмөктөшөт, социалдык жана кесиптик жактан маанилүү сапаттарды, жөндөмдүүлүктөрдү жана көндүмдөрдү алууга жана өнүктүрүүгө түрткү берет, бул аларга турмуштук маанилүү процесстерде ийгиликтүү багыт алууга, атаандаштыкка жөндөмдүү адистер болууга, заманбап эмгек рыногунда ийгиликтүү иш алып барууга керектүү даярдыкка ээ болууга, социалдык чөйрөнүн таасирине адекваттуу жооп кайтарууга, ошону менен анын агрессивдүү жана башка терс таасирлеринен коргоону жогорулатууга мүмкүндүк берет.

Социалдык компетенттүүлүктү калыптандыруу процесси жеке адамдын да, жалпы коомдун да жашоосунда маанилүү ролду ойнойт. Өмүр бою улана турган социалдык компетенттүүлүктү калыптандыруу процесси, өзгөчө, балдар жана өспүрүмдөр курагында, башкача айтканда, мектепте, колледжде, ЖОЖдо окуу мезгилинде активдүү ишке ашырылат. Бул мезгилде билим берүү, башка коомдук институттар менен катар студенттерди баалуулуктар, билимдер, көндүмдөр системасын өткөрүп берүү аркылуу коомдогу жашоого тартуу менен өзүнүн социалдаштыруу функциясын эң натыйжалуу аткарат. Идеологиялык көз караштардын, социалдык түшүнүктөрдүн, идеалдардын жана жалпысынан адамдардын жашоосунун өзгөрүшү шартында ЖОЖдогу билим берүү турукташтыруучу функцияны аткарат жана студенттердин жаңы жашоо шарттарына ыңгайлашуусуна көмөктөшөт, социалдык активдүүлүктү өнүктүрөт, өзүн-өзү аныктоого даярдыкты калыптандырат. Студенттердин ар кандай социалдык топторго органикалык түрдө, демонстрациясыз жана өзүн-өзү кемсинтүүсүз интеграциялануу жөндөмдүүлүгү социалдык компетенттүүлүктүн жетиштүү жакшы деңгээлде калыптангандыгынын далили болуп саналат. Ролдор системасын өздөштүрүү менен студенттер социалдык жактан маанилүү сапаттарга ээ болушат, өз аң-сезимин, дүйнө таанымын, максаттарын, мотивдерин, кызыкчылыктарын, сезимдерин, жеке жана социалдык жактан маанилүү муктаждыктарын калыптандырышат, компетенттүүлүктүн ар кандай түрлөрүн, анын ичинде аларга жашоодо объективдүү түрдө ким болушу керек болсо, ошол болууга мүмкүндүк берүүчү социалдык компетенттүүлүк – уул-кыздын милдетин аткарууга жөндөмдүү үй-бүлө мүчөлөрү, жубайлар, балдарын тарбиялоочулар; экономикалык максатка ылайыктуулук мыйзамдары менен ишти аткарып, жогорку чеберчилик деңгээлинде ишти аткарууга жөндөмдүү, коллективдүү өзүн-өзү башкарууга катышкан жана ошол эле учурда эмгек процессин жакшыртуучу керектүү коммуникативдик маданиятка ээ болгон профессионалдар; жогорку патриоттук, улуттук, интернационалдык, саясий, укуктук, адеп-ахлактык жана экологиялык маданиятка ээ болгон өлкөнүн жарандары; жогорку геосоциалдык жана интерсоциалдык маданиятка ээ болгон дүйнө жарандары; эгосферада өзүн-өзү жөнгө салуучу система, өз муктаждыктарын жөнгө салууга, өзүн-өзү тарбиялоого, өзүн-өзү башкарууга, психикалык абалын жана максаттарын коюлган максаттарга жетүүдө башкарууга жөндөмдүү.

Студенттердин социалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруу социалдык билимдердин, социалдык маанилүү жөндөмдөрдүн жана сапаттардын өз ара аракетке кирип, байланышын жана өз ара аракеттешүүсүн камтыйт. Бул студенттерге коомдун толук кандуу мүчөсү катары сезүүгө мүмкүндүк берген адамдын ишмердүүлүгүнүн

негизги чөйрөлөрүндө социалдык көндүмдөрдү практикалык колдонуу процессинде көрүнөт. Жөндөмдөрдү, сапаттарды жана көндүмдөрдү калыптандыруу жана өнүктүрүү келечектеги адистердин социалдык компетенттүүлүгүнүн белгилүү бир деңгээли жөнүндө айтууга мүмкүндүк берет, алардын ийгиликтүү социалдашуусунун негизин, инсандык жана кесиптик калыптануусунун базасын түзөт [3].

Ошол эле учурда педагогика илиминде социалдык педагогдун тиешелүү компетенцияларын калыптандыруу маселесинин айрым аспектиери боюнча жетишкендиктерге карабастан, билим берүү процессинин катышуучуларына социалдык-педагогикалык билим берүү системасында социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясын калыптандыруунун ыкмаларын иштеп чыгууда конкреттүү чечимдерди бербейт. Өз ара аракеттенүү универсалдуу объективдүү мүнөзгө ээ жана илимде кубулуш, методологиялык категория, философиянын негизги принциби катары каралат. Педагогика илиминде иштелип чыккан "педагогикалык өз ара аракеттенүү", "өз ара байланыш", "өз ара мамиле", "таасир этүү", "таасир" түшүнүктөрү менен салыштыруу аркылуу ачууга мүмкүндүк берди. Ошентип, педагогиканын эң жалпы категориясы катары педагогикалык өз ара аракеттенүү билим берүү кырдаалы менен детерминацияланган, социалдык-психологиялык процесстер аркылуу ортомчулук кылынган билим берүү субъектилеринин (жана объектилеринин) байланышы катары аныкталат, бул көрсөтүлгөн субъектилердин жана объектилердин баштапкы сапаттарынын жана абалдарынын сандык жана сапаттык өзгөрүүлөрүнө алып келет.

Социалдык-педагогикалык ишмердүүлүктү ишке ашыруу процессиндеги социалдык өз ара аракеттенүү ишмердүүлүк субъектилеринин өзгөчө түрүн билдирет, ал тараптардын өз ара таасирин жана өзгөрүүсүн болжолдойт, маалымат алмашууну, өз ара түшүнүшүүнү камтыйт; социалдык-педагогикалык маселелерди чечүүдө биргелешип аракеттенишет.

Социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясынын негизин мотивациялык-баалуулук, интегративдик-когнитивдик, предметтик-ишмердүүлүк жана социалдык компоненттерди камтыган компоненттердин системасы түзөт. Мотивациялык-баалуулук компонентине социалдык-педагогикалык баалуулук катары калыптанган мамиле кирет. Интегративдик-когнитивдик компонент социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясы жөнүндөгү интеграцияланган психологиялык-педагогикалык жана социалдык билимдердин системасын камтыйт. Предметтик-ишмердүүлүк компоненти студент-бүтүрүүчүнүн кесиптик ишмердүүлүктө эффективдүү социалдык өз ара аракеттенүүнү ишке ашырууга даярдыгын камсыз кылуучу атайын жөндөмдөрдүн комплексин камтыйт. Социалдык компонент социалдык сапаттардын (социалдык жоопкерчилик, социалдык активдүүлүк, толеранттуулук), жүрүм-турум нормалары, эрежелери, социалдык өз ара аракеттенүү субъектилеринин мамилелери жөнүндөгү социалдык билимдердин жыйындысын бириктирет.

Социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясы көп компоненттүү түзүүчүлөрдүн, этаптардын жана калыптануу деңгээлдеринин системасы болгондуктан, тиешелүү социалдык-педагогикалык шарттар сакталганда бул сапатты жогорку окуу жайдын билим берүү процессинде ийгиликтүү өнүктүрүүгө болот деп болжолдоого болот.

Социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясын калыптандыруу төмөнкү социалдык-педагогикалык шарттар менен шартталган: жогорку окуу жайдын тарбиялык-билим берүү процессин социумдун потенциалдуу мүмкүнчүлүктөрүн

пайдалануунун негизинде уюштуруу; келечектеги социалдык педагогдордо социалдык сапаттардын комплексин жана социалдык өз ара аракеттенүүнүн атайын муктаждыктары менен жөндөмдөрүнүн системасын максаттуу калыптандыруу; жогорку окуу жайдын билим берүү процессине социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясын калыптандырууга багытталган социалдык-педагогикалык технологияларды киргизүү [4].

Социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясын калыптандыруу процессин уюштуруу социалдык мамилелердин жана социумдун бардык мүмкүнчүлүктөрүн карап чыгууну болжолдойт, ага билим берүү мекемелери, социалдык коргоо мекемелери, саламаттыкты сактоо мекемелери, юридикалык мекемелер, спорттук мекемелер, социомаданий жана коомдук уюмдар менен өз ара аракеттенүү кирет, анын жүрүшүндө биргелешкен ишмердүүлүк жана маалымат алмашуу жүргүзүлөт.

Социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясын калыптандыруунун каражаты болуп студенттердин социалдык-педагогикалык технологияларды өздөштүрүүсү саналат, ал эми социалдык-педагогикалык ишмердүүлүктүн көп функционалдуулугу "социалдык өз ара аракеттенүүнү технологиялаштырууну" болжолдойт.

Социалдык-педагогикалык билимдерди практика жүзүндө ишке ашыруу көндүмдөрүнүн болушу жана эмпирикалык тажрыйбаны системалаштыруу жөндөмү, социалдык-педагогикалык технологияларды өздөштүрүү – мунун баары "студент-бүтүрүүчүнүн кесиптик социалдык-педагогикалык ишмердүүлүктө социалдык өз ара аракеттенүүнү ишке ашырууга даярдыгы" түшүнүгүнө кирет жана социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясынын калыптанышынын интегративдик критерийи болуп саналат.

Социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясын калыптандыруунун этаптары: баалуулук-маанилик, операциялык-ишмердүүлүк, социалдык-креативдүү. Социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясынын калыптанышынын критерийи болуп студенттин кесиптик ишмердүүлүктүн жүрүшүндө социалдык өз ара аракеттенүүнү ишке ашырууга даярдыгы эсептелет

Келечектеги педагогдордун социалдык-педагогикалык ишмердүүлүк технологияларын (социалдык-педагогикалык маалыматты чогултуу, иштеп чыгуу жана талдоо; тез социалдык жардам көрсөтүү; өспүрүмдөр менен иштөө; болжолдоо ж. б.) активдүү өздөштүрүүсү, жалпы кесиптик, жалпы гуманитардык, социалдык-экономикалык циклдеги окуу дисциплиналарынын тарбиялык резервдерин пайдалануу, инсандык жана социалдык активдүүлүктү демилгелеген педагогикалык ыкмаларды (проблемалуу лекциялар, ишкердик оюндар, видео-тренингдер ж. б.) колдонуу – мунун баары социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясын калыптандыруу процессинин натыйжалуулугун жогорулатууга өбөлгө түздү жана социалдык-педагогикалык маселени теориялыктан эмпирикалык деңгээлге кароого өтүүдө адаптациянын чыгымдарын азайтууга мүмкүндүк берди.

Жаштар уюмдарынын технологиялык шаймандарды жана аларды колдонуу ыкмаларын (социалдык кызматтын адисинин иш-аракеттеринин алгоритмдери, документтерди толтуруу, үй-бүлө, ата-энелер, бала менен иштөө алгоритми; инсанга таасир этүүчү шаймандар; чыр-чатактуу кырдаалды чечүү ыкмалары; алгачкы маектешүү техникасы ж. б.) үйрөтүүчү атайын окуу программаларын ишке ашыруудагы мүмкүнчүлүктөрдү максималдуу пайдалануу зарыл.

Студенттердин мындай бирикмелердин ишине катышуусу аларга социалдык көйгөйлөрдү имитациялоого гана эмес, жашоо-турмуштун табигый жүрүшүндө келип чыккан чыныгы көйгөйлөрдү чечүүгө да катышуу аркылуу социалдык "чыйралуу" процессинен өтүүгө мүмкүндүк берет. Келечектеги педагогдордун социалдык-педагогикалык технологияларды сыноосу социалдык жана билим берүү чөйрөсүндөгү ар кандай мекемелердин реалдуу ишмердүүлүгүндө ишке ашырылышы керек. Мына ушул учурда гана алар социалдык-педагогикалык ишмердүүлүктүн көп пландуулугун жана көп функционалдуулугун ийгиликтүү өздөштүрүшөт.

Студенттердин социалдык ишмердүүлүккө активдүү катышуусу төмөнкү жолдор менен ишке ашырылат: мектеп окуучуларынан ыктыярчыларды сыртка чыгуучу лагерлерде окутууну уюштуруу; кенже класстын окуучуларына кураторлук кылуу; жайкы лагерлерде вожатый болуп иштөө; балдар үйлөрүндө, социалдык баш калкалоочу жайларда, короо клубдарында концерттерди жана оюн программаларын уюштуруу; калкты социалдык коргоо мекемесинин алдындагы социалдык тобокелдиктеги үй-бүлөлөр клубунда мастер-класстарды өткөрүү; балдар жана жаштар коомдук уюмдары менен кызматташуу (мектеп окуучулары үчүн ишеним телефону, студенттик консультациялык борбор, "Жаштар баңгизатка каршы", "Анти-СПИД" социалдык акциялары); ата-энесинин камкордугусуз калган балдар үчүн санаториялык типтеги интернаттарда иштөө; экологиялык акцияларга катышуу; ата-энелер коомчулугу клубунун ишмердүүлүгүнүн алкагында конференцияларды, тегерек столдорду жана семинарларды уюштуруу жана өткөрүү; шаардык конкурстарга катышуу. Студенттердин жана окутуучулардын атайын моделделген ишмердүүлүгү социалдык өз ара аракеттенүү компетенциясын максаттуу түрдө калыптандырууга гана эмес, келечектеги педагогдун инсандыгынын максаттуу социалдык жана кесиптик калыптанышына, кесиптик ишмердүүлүккө карата баалуу мамилени, өзүн-өзү өркүндөтүүгө, өзүн-өзү актуалдаштырууга, өзүнүн турмуштук ишмердүүлүгүн өз алдынча уюштурууга болгон муктаждыкты калыптандырууга өбөлгө түзөт. Билим берүү системасына карата компетенциялардын мүнөздөмөсүндөгү негизги сөздөр – издөө, ойлонуу, кызматташуу, ишке киришүү, ыңгайлашуу:

- издөө: айлана-чөйрөнү сураштыруу; мугалимден кеңеш алуу ж. б.;
- интернеттен маалымат издөө;
- ойлонуу: мурунку жана азыркы окуялардын ортосунда байланыш түзүү; тигил же бул билдирүүгө, сунушка сын көз менен кароо; ишенбөөчүлүккө жана татаалдыкка туруштук бере билүү; талкууларда позицияны ээлөө жана өз пикирин иштеп чыгуу, ден соолукка, ошондой эле айлана-чөйрөгө байланыштуу социалдык адаттарды баалоо; искусство жана адабият чыгармаларын баалоо;
- кызматташуу: топ менен иштей билүү, чечим кабыл алуу, келишпестиктерди жана чыр-чатактарды жөнгө салуу, макулдашуу, өзүнө алган милдеттерди иштеп чыгуу жана аткаруу;
- ишке киришүү: ишке аралашуу, жоопкерчиликти алуу, топко же жамаатка кошулуу жана өз салымын кошуу, тилектештикти далилдөө, өз ишин уюштуруу, эсептөө жана моделдөөчү приборлорду колдонуу;
- ыңгайлашуу: маалыматтык жана коммуникациялык жаңы технологияларды колдонуу; кыйынчылыктарга туруктуу болуу; жаңы чечимдерди табуу.

Компетенттүүлүк белгилүү бир билим жана көндүмдөрдүн суммасы аркылуу аныкталбайт, анткени анын көрүнүшүндө жагдайлар маанилүү ролду ойнойт.

Компетенттүү болуу – берилген кырдаалда алынган билимди жана тажрыйбаны мобилизациялоо дегенди билдирет. Дал ушул компетенттүүлүк инсанга күтүлбөгөн социалдык кырдаалдарда багыт алууга мүмкүндүк берет, бул социалдашуунун ийгиликтүү болушун билдирет. Социалдашуу – бул адам менен социалдык чөйрөнүн өз ара аракетинин процесси. Адам социалдык тажрыйбаны жөн эле өздөштүрбөстөн, аны өзүнүн баалуулуктарына, көз караштарына, багыттарына айландырат. Социалдашуунун натыйжасы – статуска ылайык келген жана бул коом талап кылган сапаттардын калыптанышы. Ошентип, компетенттүүлүк мамилеси төмөнкүлөргө мүмкүндүк берет:

- мугалимдер тарабынан коюлган окутуу максаттарын окуучулардын өздүк максаттары менен макулдашуу. Окуучулардын ар бир жаңы мууну менен бул учурдун мааниси өсүүдө, анткени окуучулардын ар бир жаңы мууну барган сайын өз алдынча, чоңдордун көз караштарынан жана пикирлеринен көз карандысыз болуп, жашоодо өз максаттарын коё алат;

- окуунун мотивациясын жогорулатуу, биринчи кезекте, анын окуучулардын бүгүнкү жана кийинки жашоосу үчүн пайдасын түшүнүү аркылуу;

- окуучулардын окууда өз алдынчалыгынын жана жоопкерчилигинин даражасын бара-бара жогорулатуу аркылуу мугалимдин ишин жеңилдетүү, белгилүү бир этапта окуучулардын өздөрү окутууда мугалимдин жардамчылары жана кызматкерлери болуп калышат.

- окуучулардын жүктөмүн мазмунду механикалык кыскартуу аркылуу эмес, жеке өз алдынча билим алуу үлүшүн көбөйтүү, маалымат менен иштөө ыкмаларына көңүл буруу, жүктөмдөрдү топторго бөлүштүрүү жана мотивацияны өзгөртүү аркылуу жеңилдетүү;

- теорияда эмес, иш жүзүндө окуу жана тарбия процессинин биримдигин камсыз кылуу, мында жашоого ар тараптуу даярдоонун бир эле маселелери сабак жана сабактан тышкары иш-чаралардын ар кандай каражаттары менен чечилет, эч кандай атайын "тарбиялык иш-чаралар" же өзгөчө "тарбиялоочу сабактар" жок, ал эми окуучу өзүнүн тарбиясынын жана маданиятынын өз жашоосу үчүн маанилүүлүгүн түшүнөт.

Адабиятар:

1. Зеер, Э. Ф. Модернизация профессионального образования: Компетентностный подход / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова, Э. Э. Сымакюк. - М., 2015. - 215 с.
2. Лишин, О. С. Социальная психология воспитания / О. С. Лишин. - М., 2016.
3. Компетентностный подход в высшем профессиональном образовании: Теория, методология, технологии // Материалы междунар. науч.-практ. конференции. - М., 2018.
4. Компетенции в образовании: опыт проектирования : Сб. науч. Трудов / Под ред. А. В. Хуторского. - М., 2007.
5. Мааткеримов, Н. О. О предпосылках реализации профессиональной компетенции педагогов / Н. О. Мааткеримов, Д. С. Сагимбекова // Вестник Исык-Кульского университета. – 2016. – № 41. – С. 55-62. – EDN UNDCWF.
6. Мааткеримов Н. О. Некоторые аспекты формирования профессионально-педагогической компетентности будущих учителей / Н. О. Мааткеримов, Д. С. Сагимбекова // Кыргыз тили жана адабияты. - №21. - 2013. - С. 135-139.